

UDENRIGSMINISTERIET

NOTAT

Retsstatsmekanismens betydning for overgreb mod LGBTI-personers rettigheder

EU's medlemsstater er alle forpligtet til at leve op EU's grundlæggende værdier, herunder retsstatsprincippet og respekt for menneskerettighederne.

Retsstatsmekanismen, der blev vedtaget i december 2020 (forordning 2020/2092) og forhandlet som led i MFF-forhandlingerne, finder anvendelse i tilfælde af krænkelse af retsstatsprincippet og omfatter således ikke direkte tilfælde af krænkelse af EU's *øvrige* grundlæggende værdier, som fx diskrimination.

Retsstatsmekanismen kan udløses, når to betingelser begge på samme tid er opfyldte:

For det første skal der konstateres tilsidesættelser af retsstatsprincippet, jf. en indikativ og ikke-udtømmende liste (eksempelvis at retsvæsenets uafhængighed bringes i fare); og for det andet skal tilsidesættelserne påvirke eller udgøre en *alvorlig risiko* for at påvirke den forsvarlige, økonomiske forvaltning af EU-budgettet eller EU's finansielle interesser.

Baggrunden for afgrænsningen af retsstatsmekanismens anvendelsesområde er, at mekanismens retsgrundlag er bundet op på beskyttelse af EU's budget og finansielle interesser. Der er ikke i EU-traktaterne hjemmel til at etablere en mekanisme, der lovligt kan medføre økonomiske sanktioner for øvrige brud på EU's grundlæggende værdier.

Diskrimination mod LGBTI-personer – eller andre eksempler på brud af de øvrige, grundlæggende værdier – er således i udgangspunktet ikke i sig selv en tilstrækkelig betingelse for at aktivere retsstatsmekanismen.

Det er dog væsentligt at holde sig for øje, at opretholdelse af retsstatsprincippet i et medlemsland, herunder velfungerende domstole, anklagemyndigheder og politi, i sig selv udgør en central forudsætning for forebyggelse og sanktionering af brud på de øvrige, grundlæggende værdier. Beskyttelse af retsstaten udgør dermed et vigtigt bidrag til i praksis at opretholde de øvrige grundlæggende værdier, herunder fx forbuddet mod diskrimination af LGBTI-personer.

Det skal samtidig fremhæves, at retsstatsmekanismen er et supplement til de øvrige redskaber, som EU har udviklet til at forsvare og fremme retsstatssituationen og de øvrige grundlæggende i medlemsstaterne. Det gælder navnlig artikel 7-proceduren, Kommissionens retsstatsrapport, retsstatsdialogen i Rådet og muligheden for at føre retssager ved EU-Domstolen.

Vi vil fra dansk side fortsat aktivt bidrage til indsatsen for at forsvare og fremme retsstatsprincippet på tværs af EU, herunder gennem anvendelse af EU's redskaber og løbende italesættelse, dialog og erfaringsdeling.

Udenrigsministeriet